

Defensiepersoneel financieel dupe van Bijzondere Positie militair

Zowel militairen als burgerpersoneel worden in hun loonzakje geraakt door de bijzondere positie van de militair. Waar dit echter bij het burgerpersoneel 'slechts' eenmaal het geval is, is dit bij militairen dubbel het geval. Navolgend een toelichting.

Bijzondere Positie

De Militaire Ambtenarenwet 1993 legt de militair beperkingen op in de uitoefening van zijn of haar (grond)rechten, ten behoeve van de taakstelling van de krijgsmacht. Het bekendste voorbeeld hiervan is het stakingsverbod. Sommige algemene wetgeving biedt de minister van Defensie daarnaast de mogelijkheid, eveneens in het belang van de taakstelling van krijgsmacht, de militair te ontheffen van verplichtingen die gelden voor werknemers in Nederland. Een voorbeeld hiervan is de ontheffing van de Arbeidstijdenwet. Deze beperkingen en ontheffingen vormen de bijzondere positie van de militair als werknemer in Nederland.

Ter compensatie van deze bijzondere positie zijn in de arbeidsvoorwaarden van militairen bijzondere bepalingen opgenomen, of worden 'reguliere' arbeidsvoorwaarden – arbeidsvoorwaarden die ook gebruikelijk zijn binnen andere (overheids)sectoren –

(financieel) ruimer ingevuld. De twee meest kenmerkende bijzondere arbeidsvoorwaarden, die één op één gerelateerd zijn aan de bijzondere positie van de militair, zijn de toelages voor varen, oefenen en meerdaagse inzet (onderdeel van de Regeling vergoeding voor overwerk, onregelmatigheid, beschikbaarheid en bereikbaarheid (VROB)) en de uitzendtoelage (onderdeel van de Regeling voorzieningen bij vredes- en humanitaire operaties (VVHO)). Alle genoemde toelages betreffen een afkoop voor de 'overuren' op het moment dat de militair is vrijgesteld van het maximaal aantal werkuren op een dag, zoals opgenomen in de Arbeidstijdenwet.

Financiële ruimte

Arbidsvoorwaarden kosten financiële ruimte en die wordt door het kabinet vastgesteld. Volgens de minister van Defensie is het mogelijk gebleken binnen deze financiële ruimte keuzes te maken die recht doen aan de verschillende belangen, ook waar

deze de bijzondere positie van de militair en de krijgsmacht raken. (Antwoorden op Kamervragen inzake de Bijzondere Positie van de militair, d.d. 8 januari 2015, kenmerk 2015 D00116).

De GOV|MHB deelt deze conclusie van de minister van Defensie echter in het geheel niet. De financiële ruimte die het kabinet tot op heden heeft vastgesteld, biedt absoluut niet de ruimte om keuzes te maken die recht doen aan de belangen van de militair in relatie tot zijn of haar bijzondere positie, integendeel! De (zeer) beperkte financiële ruimte die geboden werd en tot op heden geboden wordt, dwingt tot keuzes die ook het burgerpersoneel bij Defensie negatief raken t.o.v. hun burgercollega's bij de andere overheidssectoren.

Communicerende vaten

Het Kabinet stelt jaarlijks de financiële ruimte vast die de overheidswerkgevers kunnen gebruiken voor het verbeteren van

de arbeidsvoorwaarden van de ambtenaren binnen hun eigen sector. Deze financiële ruimte is voor alle overheidswerkgevers procentueel gelijk. Het is vervolgens aan de overheidswerkgevers en de Centrales van Overheidspersoneel om deze financiële ruimte te verdelen over de verschillende arbeidsvoorwaarden. Onnodig te vermelden dat bij deze verdeling het principe van de 'communicerende vaten' opgaat.

Dit betekent dat, omdat Defensie geen extra financiële ruimte krijgt voor het invullen van de bijzondere (en unieke!) arbeidsvoorwaarden die gerelateerd zijn aan de bijzondere positie van de militair, de benodigde financiële ruimte voor deze arbeidsvoorwaarden moet komen uit de versoering van andere arbeidsvoorwaarden. Zo geschiedde!

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft in 2014 berekend dat sinds de invoering van het sectoroverlegmodel in 2002, de lonen van het overheids-personeel gemiddeld 18% zijn gestegen. Dezelfde berekening toont echter aan dat de lonen voor het defensiepersoneel in diezelfde periode slechts 14% zijn geste-

gen. Een verschil van 4%! Ter vergelijking: in dezelfde periode zijn de lonen in de markt, volgens het CBS, gemiddeld met 21,4% gestegen. Ongeveer 2,75% van dit verschil valt te verklaren door de financiële ruimte die nodig is voor de eerder genoemde bijzondere (en unieke) arbeidsvoorwaarden (2013). Anders gezegd: de bijzondere positie van de militair heeft het defensiepersoneel, zowel militairen als burgermedewerkers, tot op heden dus (minimaal) 2,75% loongroei gekost.

Een nadere beschouwing van de eerder genoemde, één op één aan de bijzondere positie te relateren bijzondere en unieke arbeidsvoorwaarden, leert dat de militair ook daar wordt uitgeknepen. Tijdens missies ontvangen militairen gemiddeld het minimumloon per gemaakt 'overuur' ('Naar Mali: voor weinig extra's dan minimumloon en een gratis maaltijd', ProDef-Bulletin nr. 3 2014). Tijdens varen, oefenen en meerdaagse inzet zelfs nog minder!

Waar de burgermedewerker bij Defensie en de militair dus samen in het loonzakje tekort worden gedaan, geldt voor de militair datzelfde ook nog eens tijdens het varen, oefenen, meerdaagse inzet en missies.

Keuzes die recht doen

De minister schrijft in haar antwoorden op de Kamervragen over de bijzondere positie van de militair dat 'het mogelijk is gebleken binnen de financiële ruimte keuzes te maken die recht doen aan de verschillende belangen, ook waar deze de bijzondere positie van de militair raken'. De GOV|MHB komt echter tot de conclusie dat (in ieder geval 2,75% van) de 4% lagere loongroei en (minder dan) het minimumloon voor 'overuren' tijdens varen, oefenen, meerdaagse inzet en missies, duidelijk aantonen dat van 'keuzes die recht doen aan de verschillende belangen, ook waar deze de bijzondere positie van de militair raken', absoluut geen sprake is.

De GOV|MHB is van mening dat er pas echt keuzes gemaakt kunnen worden die recht doen aan de verschillende belangen, wanneer het kabinet zijn verantwoordelijkheid neemt voor de bijzondere positie die het de militairen zelf heeft opgelegd. Dat wil zeggen, verantwoordelijkheid in de vorm van het toekennen aan Defensie van additionele (specifiek toegewezen) financiële ruimte ter financiering van de bijzondere positie van militair.